

НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Петечел Н. М.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри судочинства
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Пандемія коронавірусу 2020 року та повномасштабна війна 2022 року стали чималим викликом для всього українського суспільства та вплинули на всі без винятку сфери суспільного життя, що відобразилося і на освітній галузі. Більшість навчальних закладів різного типу змушені були перейти на дистанційне навчання. Деякі заклади вищої освіти вже мали практику та певні напрацювання в сфері дистанційного навчання, змогли відносно швидко адаптуватися відповідно до нових вимог часу, проте практична сторона цього переходу виявила багато нових питань.

О. П. Ноздрова зазначає, що часто «дистанційне навчання» означає таку організацію навчального процесу, за якої викладач розробляє навчальну програму, яка переважно ґрунтується на самостійному вивченні предмету. Проте сучасні вимоги до організації освітнього процесу не відповідають цим вимогам. Технічні можливості сьогодення можуть забезпечити якісну взаємодію суб'єктів інтернет-взаємодії, якими виступають викладачі та студенти [1, с. 34].

Правова основа організації та здійснення дистанційного навчання в Україні була закладена у Положенні про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 21 січня 2004 року № 40 [2], та передбачена у Положенні про дистанційне навчання, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466 [3].

З моменту затвердження Положення про дистанційне навчання у 2004 році практично у кожному вищому навчальному закладі на теренах України розпочався процес запровадження елементів дистанційного навчання.

Якщо вести мову про юридичну освіту в умовах дистанційного навчання, виникає багато проблемних питань, переваг та недоліків такого формату навчання, оскільки спеціальність «Право», як і будь-яка інша, має власну специфіку проведення лекційних та семінарських занять, а також неабияке значення для майбутнього юриста мають м'які навички (soft skills). В умовах дистанційного навчання юристів слід забезпечити їх можливість здобувати реальні необхідні знання і навички [4, с. 163].

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника долучився до цього процесу і було створено Навчально-науковий центр дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності, а також університетський сайт дистанційного навчання – <https://d-learn.pnu.edu.ua/> [5].

На сайт дистанційного навчання викладачі завантажують лекційний матеріал з навчальних дисциплін, навчально-методичні матеріали з відповідної навчальної дисципліни, словники, індивідуальні завдання, завдання для тестового контролю знань, ресурси з науковими статтями, навчальні підручники тощо. Тобто, навчальний курс повинен бути забезпечений навчально-методичними матеріалами, інструментами контролю знань та допоміжними матеріалами, які забезпечують повне формування компетентностей у здобувача освіти та висвітлення питань відповідно до навчальної програми.

Як зазначає Ю. В. Кернякевич-Танасійчук на прикладі Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, раніше університетський сайт дистанційного навчання використовувався переважно студентами заочної форми навчання та викладачами для проведення проміжного чи підсумкового контролю знань, однак з моменту запровадження карантину у березні 2020 р. університетський сайт дистанційного навчання отримав «друге дихання», зусиллями викладачів він постійно наповнюється оновленими матеріалами і активно використовується як студентами заочної, так і денної форми навчання [6, с. 289]. Також, дистанційне навчання студентів-юристів під час пандемії коронавірусу насправді дозволило українцям здобути позитивний досвід перед навчанням в умовах воєнного стану.

Окрім того, в умовах пандемії та війни викладачі юридичних дисциплін використовують для лекційних та практичних занять зі студентами такі платформи, як Cisco Webex, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, Classtime тощо. Це ті програми, котрі дозволяють не лише через відеозв'язок працювати з аудиторією, але й транслювати презентації, фото-, відеоматеріали до лекції та практичного заняття, відповідно що

дозволяє краще сприйняття студентами інформації, робить їх цікавими та інтерактивними.

Незважаючи на те, що дистанційне навчання має значну кількість переваг таких як, доступність, гнучкість, економія часу, розвиток навичок самоосвіти та інші, варто наголосити і про його негативні наслідки, такі як зниження якості навичок ділового спілкування та ораторського мистецтва, що для юристів є важливе у їх подальшій професійній діяльності; відсутність соціальних контактів між студентами, між студентами та викладачем; зниження рівня рухової активності, навантаження органів зору, що у свою чергу призводить до подальших проблем зі здоров'ям; наявність технічних проблем із доступом до мережі Інтернет тощо.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що у процесі здобуття юридичної освіти, все ж таки аудиторне навчання є запорукою успішного навчання здобувачів, яке дозволяє сформувати основні компетентності у сучасного юриста. Варто наголосити на позитивних аспектах у застосуванні змішаної форми навчання, не порушуючи балансу між онлайн та офлайн навчанням, який дозволяє адаптуватися до різних нестабільних та неоднозначних умов, у тому числі і в умовах дії воєнного стану в Україні.

Література:

1. О. П. Ноздрова. Організація дистанційного навчання під час викладання предметів педагогічного циклу у ЗВО. *Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти* : збірник наукових праць. Одеса. 2022. С. 33–40.

2. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 21.01.2004 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04#Text> (дата звернення 20.02.2025).

3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04#Text> (дата звернення 20.02.2025).

4. Зозуляк Ольга, Башурин Наталія. Викладання циклу приватноправових дисциплін у магістратурі: нові виклики в умовах реформування юридичної освіти та дистанційного навчання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 1. С. 159–165.

5. Положення про Навчально-науковий центр дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <https://cee.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/137/2023/05/polozhennia-pro-navchalno-naukovyj-tsentr-dystantsijnoho-navchannia-ta-monitorynhu-osvitnoi-diialnosti.pdf> (дата звернення 20.02.2025).

6. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Юридична освіта в умовах дистанційного навчання. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2020 рік ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 5–9 квітня 2021 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2021. С. 289–290.*